
Ivan Macut
POSVEĆENI ŽIVOT I JEDINSTVO KRŠĆANA – PRIJEVOD I
TUMAČENJE GOVORA SVETOG OCA FRANJE SUDIONICIMA
EKUMENSKOG KOLOKVIJA REDOVNIKA I REDOVNICA
*Consecrated life and christian unity. Translation and interpretation
of speech of the holy father Francis to participants in the ecumenical
colloquium of men and women religious*

UDK: 27-788+27-675](042.5)272-732.2Franciscus, papa
Stručni znanstveni rad
Primljeno: 9/2015.

391
Služba Božja 3/4 115.

Sažetak

Ovaj smo rad, uz uvod i zaključak, podijelili na dva dijela. Nakon što smo u uvodu ukratko nešto rekli o samom nastanku Godine posvećenog života, u prvom poglavlju donosimo prijevod papina govora upućenog sudionicima ekumenskog kolokvija redovnika i redovnica koji je održan u Rimu. U drugom dijelu detaljno smo prikazali tekst, poruku koju je papa želio sudionicima poslati te njezine naglaske. Papa želi da redovnici i redovnice, nadahnjujući se na bitnim principima redovničkog života, a to su prije svega obraćenje, molitva, svetost života, te vlastite karizme, mole i rade za jedinstvo kršćana te da budu primjer drugim vjernicima u Crkvi. Ekumenizam spada u samu bit Crkve i papa želi da ga se na taj način prihvati i da se djelotvorno provodi u životu kako bi se razjedinjeni kršćani što prije ujedinili. U zaključku smo naznačili kako je ekumenizam zadatak koji u Crkvi nikoga ne zaobilazi, a ponajmanje redovnike i redovnice. Ako se svaka zajednica bude bavila samom sobom, ništa neće doprinijeti u ovom iznimno važnom pozivu: radu na ujedinjenju kršćana. Potrebno je izići iz sebe, ali ne gubeći svoju vlastitu karizmu i poslanje, i ugraditi ga u ekumenski mozaik te time učiniti nešto konkretno kako bismo uklonili ovu veliku sablazan u svijetu. Papin govor svakako je dobar poticaj da se o tome više promišlja i bez straha nešto na tome planu i poduzme te ga upravo u tome duhu treba čitati i shvatiti.

Ključne riječi: redovnici, redovnice, papa Franjo, ekumenizam, ujedinjenje.

UVOD

U svom apostolskom pismu upućenom osobama posvećenog života na početku *Godine posvećenog života*, papa Franjo obratio se i posvećenim osobama, te onima koji žive u različitim redovničkim zajednicama koje pripadaju i drugim Crkvama i crkvenim zajednicama ističući kako je monaštvo baština nepodijeljene Crkve. Kongregacija za ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života u Godini posvećenog života odlučila je održati nekoliko susreta osoba koje pripadaju posvećenom životu i različitim zajednicama drugih Crkava, a papin govor koji je središnja tema ovog rada održan je upravo na jednom takvom susretu u *Molitvenoj osmini za jedinstvo kršćana*. Papa Franjo u svom apostolskom pismu toplo podržava ovu inicijativu i susrete jer smatra da će tako porasti bilo međusobno poznavanje, bilo međusobno poštovanje, suradnja na način da će ekumenizam posvećenog života biti od pomoći kod sve dubljeg hoda prema jedinstvu između svih Crkava.¹

Dana 24. siječnja 2015. papa Franjo održao je govor na *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*² (Ekumenski kolokvij redovnika i redovnica, promoviran od Kongregacije za ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života). Budući da je tekst govora kratak te smatramo kako neće opterećivati ovaj rad, nego će, naprotiv, doprinijeti njegovu boljem shvaćanju, u prvom dijelu rada prevest ćemo ovaj papin govor te ćemo u drugom pak dijelu pristupiti njegovoj teološkoj analizi i kontekstualizaciji unutar drugih papinih ekumenskih govora, te aktualne ekumenske situacije.

Papa Franjo održao je dosta ekumenskih govora u različitim prigodama i susretima ekumenske naravi. Osim toga, i na njegovim apostolskim putovanjima ekumenizam je neizostavna tema. Ipak, s obzirom na redovnike i redovnice iz različitih crkava i crkvenih zajednica, ovo je prvi cjeloviti govor, koliko je nama poznato, koji im je upućen, a da se odnosi isključivo na ekumeni-

---

¹ Usp. FRANJO, *Litterae Apostolicae. Ad personas consecratas occasione Anni Vitae Consecratae dicati.*, u: *Acta Apostolicae Sedis CVI* (2014.), br. 12, str. 945.-946.

² *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, u: *Acta Apostolicae Sedis, CVII* (2015.), br. 2, str. 189-191.

zam, njihovu ulogu u ekumenskim procesima, te ga upravo zbog toga smatramo iznimno vrijednim i potrebnim predstavljanja i dubljeg tumačenja. U njemu papa donosi nekoliko važnih naglasaka za redovnike i redovnice u njihovoj ulozi u ekumenskim procesima, a koji je za Katoličku Crkvu od nezamjenjive važnosti te Crkva u cjelini nema drugog puta osim ekumenskog puta.

1. GOVOR SVETOG OCA FRANJE SUDIONICIMA EKUMENSKOG
KOLOKVILJA REDOVNIKA I REDOVNICA, PROMOVIRAN OD
KONGREGACIJE ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I
DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA

393

Gospodo kardinali, draga braćo i sestre,
srdačno vas pozdravljam i zahvaljujem kardinalu Brazu de Avizu na riječima koje mi je uputio u ime svih. Raduje me ova inicijativa koja je ujedinila redovnike i redovnice različitih crkava i crkvenih zajednica, kojima upućujem svoj srdačan pozdrav. Osobito je važno da se vaš susret događa tijekom Tjedna molitve za jedinstvo kršćana; on nas svake godine podsjeća na to da je duhovni ekumenizam “duša ekumenskog pokreta”, kako je to istaknuo koncilski dekret *Unitatis redintegratio* (br. 8), kojemu smo nedavno slavili 50. obljetnicu.

Htio bih s vama podijeliti neke misli o važnosti posvećenog života za jedinstvo kršćana. Želja za uspostavom jedinstva svih kršćana prisutna je, naravno, u svim crkvama i odnosi se na kler i na laike (usp. *Unitatis redintegratio*, 5). No posvećeni život, koji ima svoje korijene u volji Kristovoj i u zajedničkoj tradiciji nepodijeljene Crkve, *bez dvojbe ima poseban poziv u promoviranju tog jedinstva*. S druge strane, nije slučajno da su mnogobrojni prvaci ekumenizma bili posvećeni muškarci i žene. Različite religijske zajednice još se intenzivno posvećuju tom cilju i privilegirana su mjesta susreta kršćana različitih tradicija. U tom kontekstu htio bih spomenuti i ekumenske zajednice, primjerice iz Taizea i iz Bosea, obje nazočne na ovom kolokviju. Religioznom životu pripada traženje jedinstva s Bogom i jedinstva unutar bratskog zajedništva, ostvarujući tako na primjeren način Gospodinovu molitvu “Da budu jedno” (Iv 17, 21). Vaš se susret događa u Patriističkom institutu “Augustinianum”. Sv. Augustin svoje pravilo počinje sljedećom iznimno rječitom tvrdnjom: “Temeljni motiv zbog kojega ste se ujedinili zajedno jest da živite jednodušni u kući i da budete jedne duše i jednog srca prema Bogu” (I, 3).

Religiozni nam život precizno pokazuje da to jedinstvo nije plod naših nastojanja; *jedinstvo je dar Duha Svetoga*, koji ostvaruje jedinstvo u različitosti. On nam također objavljuje da se to jedinstvo može ispuniti samo ako hodimo zajedno, ako hodimo putem bratstva u ljubavi, u služenju, u međusobnom prihvaćanju.

Nema jedinstva bez obraćenja. Religiozni nas život podsjeća na to da je središte svakog traženja jedinstva i, dakle, svakoga ekumenskog napora, iznad svega obraćenje srca, koje nosi traženje i dijeljenje oproštenja. On se u velikoj mjeri sastoji u obraćenju našega vlastitog pogleda: tražiti da gledamo jedni druge u Bogu, i znati se staviti u tuđe gledište: evo dvostrukog izazova povezanoga s traženjem jedinstva, bilo unutar religijskih zajednica bilo između kršćana različitih tradicija.

Nema jedinstva bez molitve. Religiozni je život škola molitve. Ekumenski napor odgovara, na prvom mjestu, na samu molitvu Gospodina Isusa i temelji se u bitnome na molitvi. Jedan od ekumenskih prvaka i veliki promicatelj Osmine za jedinstvo o. Paul Couturier koristio se slikom koja dobro pokazuje poveznicu između ekumenizma i religioznog života: uspoređivao je sve one koji se mole za jedinstvo, te ekumenski pokret općenito, s jednim "nevidljivim samostanom" koji ujedinjuje kršćane različitih crkava, s različitih područja i kontinenata. Draga braćo i sestre, vi ste prvi animatori toga "nevidljivog samostana": ohrabrujem vas da molite za jedinstvo kršćana i da provedete ovu molitvu u svakidašnja stajališta i geste.

Nema jedinstva bez svetosti života. Religiozni nam život pomaže da budemo svjesni poziva upućenoga svim kršćanima: poziva na svetost života, koji je jedini ispravan hod prema jedinstvu. To nam pokazuju pronicljive riječi ekumenskog dekreta *Unitatis redintegratio*: "Neka svi Kristovi vjernici imaju na umu da jedinstvo kršćana to bolje promiču, što više udjelotvoruju, što čišće nastoje živjeti u skladu s evanđeljem. Što se, naime, tješnijim zajedništvom sjedine s Ocem, Riječju i Duhom, to će bliskije i lakše moći uvećavati uzajamno bratstvo" (br. 7).

Draga braćo i sestre, izražavajući svoju zahvalnost za svjedočanstvo koje, vašim životom, dajete evanđelju i za službu koju prinosite za jedinstvo, molim Gospodina da obilno blagoslovi vašu službu i da vas nadahne da neumorno radite za mir i pomirenje svih crkava i crkvenih zajednica. Tražim od vas da molite za mene i od srca vas blagoslivljam. Zazovimo blagoslov od Gospodina, moleći svatko na svojem jeziku, molitvu Gospodnju. Mole Očenaš

Neka nas Gospodin sve blagoslovi.

2. GLAVNI NAGLASCI PAPINA GOVORA

Kao što je to slučaj i s drugim papinim govorima u raznim prigodama, tako je i s njegovim govorima upućenima različitim ekumenskim delegacijama, komisijama u različitim prigodama te na koncu to je slučaj i s ovim govorom redovnicima i redovnicama različitih crkava i crkvenih zajednica – ti govori imaju obilježje jednostavnosti, preciznog detektiranja glavnih problema te nudi smjernice i odgovore koje je potrebno uvažiti ako želimo postići određeni cilj. U ovom govoru papa u središte stavlja ekumenizam i u tom kontekstu želi progovoriti što redovnici i redovnice u današnjem vremenu mogu na tom planu učiniti. Papa Franjo izdvojio je nekoliko glavnih naglasaka na koje ćemo se u ovom radu ukratko i osvrnuti, smještajući ih po potrebi u širi kontekst naučavanja pape Franje s obzirom na važne ekumenske probleme današnjice.

Prije nego što detaljnije preciziramo ekumenske naglaske papina govora, smatramo da je iznimno važno ne preskočiti papine riječi iz uvoda samog govora. Naime, u uvodu papa Franjo ističe dvije iznimno važne činjenice, a koje nam zapravo pokazuju put kojim ide papa kada je riječ o ekumenizmu i ekumenskim nastojanjima da se razjedinjeni kršćani pomire, približe i ujedine. U prvom redu papa Franjo svojim pozivanjem na Drugi vatikanski sabor i njegov ekumenski dekret *Unitatis redintegratio* ističe važnost ovog dokumenta, ali i cijelog Sabora za ekumenski put Crkve. Dok se jedni nadaju da će papa uvesti revolucionarne promjene u Crkvi napuštajući i mijenjajući samu tradiciju Katoličke Crkve, a drugi pak od toga strahuju, papa Franjo jasno pokazuje gdje je njegov temelj s kojeg u svojim ekumenskim promišljanjima, ali ne samo ekumenskim, polazi i kojemu se uvijek vraća – Drugom vatikanskom saboru te također slijedi i učenje svojih prethodnika na Petrovoj stolici.³ Papa Franjo u svojim se nastupima, govorima, te enciklikama redovito poziva upravo na Drugi vatikanski sabor pokazujući da želi nastaviti onaj put kojim Katolička Crkva već više desetljeća ide. Da papa Franjo ima svoj stil prenošenja poruka, jednostavnost susreta i sl., to se nika-ko ne može zanijekati. Međutim, pripisati papi Franji površnost i nemarnost, pa i želju za nepromišljenom promjenom s obzirom na samu tradiciju Katoličke Crkve, a koja bi bila čak i pro-

³ Više o tome može se vidjeti u: Ivan MACUT, *Il dichiarazione congiunta di papa Francesco e del patriarca Bartolomeo*, u: *Città di vita*, 69 (2014.) 5, str. 403.-422.

tivna Evanđelju i stoljetnom učenju Crkve, u najmanju je ruku nepravedno te pokazuje kroničan nedostatak poznavanja sadržaja govora, enciklika i sl., pape Franje. Stoga, i u ovoj prigodi kada se obraća redovnicima i redovnicama različitih crkava i crkvenih zajednica, papa Franjo polazi upravo od Drugoga vatikanskog sabora i njegova iznimno važnog dekreta o ekumenizmu *Unitatis redintegratio*.⁴

Drugi iznimno važni element papina uvoda u njegov govor redovnicima i redovnicama jest spominjanje duhovnog ekumenizma.⁵ Naime, papa Franjo spominje duhovni ekumenizam u svijetlu u kojem ga vidi upravo Drugi vatikanski sabor – on je “duša ekumenskog pokreta” (*Unitatis redintegratio*, br. 8). Papa Franjo pri kraju svog ekumenskog govora redovnicima i redovnicama spominje i o. Paula Couturiera, kao jednog od ekumenskih prvaka i velikih promicatelja Osmine za jedinstvo kršćana.⁶ Poznato je, naime, da je upravo on iznimno cijenio i širio ideju duhovnog ekumenizma i molitve za jedinstvo kršćana, a što je papa Franjo i ovom prigodom prepoznao i priznao kao iznimno važni doprinos samom ekumenskom putu približavanja razjedinjenih kršćana.

Ovo nije prvi put da papa Franjo govori o duhovnom ekumenizmu. Naime, možemo istaknuti njegov govor od 21. listopada 2013. delegaciji *Svjetske luteranske federacije* i predstavnicima *Luteransko-katoličke komisije za jedinstvo*. Nadalje, u govoru upućenu ekumenskoj delegaciji Finske u prigodi slavlja sv. Henrika, 17. siječnja 2014., papa Franjo također se osvrnuo i na duhovni ekumenizam gdje ga vidi kao duhovni proces koji ima

---

⁴ Nešto više o toj temi vidi: Ivan MACUT, *Ekumenizam pape Franje*, u: *Služba Božja*, 54 (2014.), br. 1, str. 55.; Ivan MACUT, *L'ecumenismo nei discorsi di papa Francesco*, u: *Città di vita*, 70 (2015.), br. 1, str. 31.–40. O važnosti Drugoga vatikanskog sabora za ekumenizam u Katoličkoj Crkvi pisao je sveti papa Ivan Pavao II., u svojoj ekumenskoj enciklici *Ut unum sint*, gdje, između ostaloga, stoji napisano: “S Drugim vatikanskim koncilom Katolička se crkva nepovratno obvezala da će krenuti putem traganja za ekumenizmom te da će tako slušati Duha Gospodinova, koji nas uči, da pažljivo čitamo ‘znakove vremena’”. IVAN PAVAO II., *Ut unum sint*, Dokumenti, Zagreb, 1995., br. 3.

⁵ Više o duhovnom ekumenizmu: Kurt KOCH, *Riscoperta dell'”anima di tutto il movimento ecumenico”*, u: *Il cammino ecumenico*, Edizioni Qiqajon, Comunità di Bose, 2012., str. 165.–196.; Ivan MACUT, *Duhovni ekumenizam*, u: *Služba Božja*, 53 (2013.), 2, str. 203.–209.

⁶ O ovoj temi govori i kardinal Walter Kasper: W. KASPER, *Das Okumenismusdekret – nach 40 Jahren neu gelesen*, u: *Wege zur Einheit der Christen, Schriften zur Okumene I*, G. Augustin i K. Krämer (ur.), Herder, Freiburg – Basel – Beč, 2012., str. 126.

trinitarni karakter: poslušnost Ocu, ispunjavanje Kristove volje te vodstvo Duha Svetoga (Usp. *Riječi svetog oca Franje ekumenskoj delegaciji Finske u prigodi slavlja sv. Henrika* – 17. siječnja 2014.). “Papa Franjo ističe kako je upravo duhovni ekumenizam duša našeg putovanja prema punom jedinstvu razjedinjenih kršćana te nam taj ekumenizam već sada dopušta da imamo, iako nesavršeno, iskustvo njegovih plodova. Papa je uvjeren da u onoj mjeri u kojoj se s poniznošću približavamo duhu Gospodina našega Isusa Krista, u tolikoj mjeri možemo biti sigurni da se približavamo i međusobno te u onoj mjeri u kojoj zazivamo Gospodina za dar jedinstva, možemo biti sigurni da će nas On uzeti za ruku i biti naš vođa. Dakle, trebamo se prepustiti u Gospodinove ruke, zaključuje papa svoj govor o duhovnom ekumenizmu.”⁷

Nakon što smo istaknuli dvije iznimno važne činjenice iz samog uvoda u dokument, sada ćemo prijeći na njegove glavne naglaske ili, kako to kaže papa Franjo, “misli o važnosti posvećenog života za jedinstvo kršćana”.⁸

Papa ponajprije ističe želju za uspostavljanjem jedinstva svih kršćana koja je prisutna u svim crkvama.⁹ Iako je ova tvrdnja istinita, ipak potrebno je naglasiti kako u različitim crkvama i crkvenim zajednicama postoji donekle i neslaganje oko samog temeljnog poimanja cilja ekumenizma. Naime, nije isto je li cilj ekumenizma vidljivo jedinstvo ili pak nevidljivo;¹⁰ nije isto je li

⁷ Ivan MACUT, *Ekumenizam pape Franje*, str. 59. Thomas Bremer u svom članku o ekumenizmu smatra kako: “Sve se više širi spoznaja da se ni kontroverznim dijalozima, pa čak ni već usuglašenim dokumentima ne postiže crkveno jedinstvo niti mu se približavamo.” Nadalje, ne vidi to jedinstvo ni kao plod duhovnog ekumenizma ni teoloških razgovora, nago naglašava: “U većini slučajeva crkveno je zajedništvo postignuto odlukom – ne kao plod riješenih teoloških pitanja, nego unatoč njihovom daljnjem postojanju.” Thomas BREMER, *Ekumenizam i ekumenska teologija na prekretnici*, u: *Crkva u svijetu*, 50 (2015.), br. 1., str. 194.

⁸ “Vorrei condividere con voi alcuni pensieri sull'importanza della vita consacrata per l'unità dei cristiani.” *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, str. 189.

⁹ Usp. *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, str. 189.

¹⁰ Papa emeritus Benedikt XVI. smatra da buduće jedinstvo Crkve mora biti ostvareno na način da ga svijet može vidjeti, tj. ne može biti nevidljivo jedinstvo. Iako jedinstvo ne dolazi iz svijeta, jedinstvo je ipak tu u svijetu, u njemu je djelotvorno i kao takvo mora biti zamjetljivo. Usp. BENEDIKT XVI., *Jesus von Nazareth. Zweiter Teil: Vom Einzug in Jerusalem bis zur Auferstehung*, Freiburg, 2011., str. 113.–114.

preduvjet za ujedinjenje promjena doktrine ili se pak prihvaća stanje kakvo se trenutno nalazi u crkvama i crkvenim zajednicama.¹¹ Papa Franjo ne želi u ovom govoru ulaziti u polemike, nego samo želi istaknuti temeljnu ideju, a ona glasi: želja za jedinstvom prisutna je kod svih. Dodajmo kako se lako može dogoditi da se duhovni ekumenizam krivo shvatiti. Naime, kardinal Kurt Koch, a i papa Franjo u svojim ekumenskim govorima zastupa to stajalište, smatra kako stavljanje u središte govora duhovni ekumenizam ne znači “da je jedinstvo kršćana i Crkve čisto duhovna i time nevidljiva veličina”. Dok se zadnjih desetljeća crkve i crkvene zajednice međusobno približavaju, usuglašavaju pojedina neriješena stajališta i teološka pitanja, s druge pak strane, sve je nejasniji sami cilj ekumenizma ili, drugačije rečeno, postoje razlike u shvaćanju ekumenskog jedinstva Crkve.¹² Spomenimo kao primjer i njemačkoga evangeličkog teologa Reinharda Frielinga, koji, pozivajući se na memorandum Ekumenskih instituta u Bensheimu, Bernu, Strašburgu, Kopenhagenu i Pragu pod naslovom *Reformatorische Kirche und ökumenische Bewegung* iz 1985. godine, smatra suprotno od kardinala Kocha pišući sljedeće: “Propovijedi, molitve, bogoslužja – to je stvarno mjesto za kršćane žele li se uvjeriti u jedinstvo u vjeri i u jedinstvo Crkve. Što se više konsenzus tu doživi kao jedinstvo u Kristu, to će se vjerojatnije spriječiti da ostale suprotnosti u nauku usmrte ekumenu. Čak i ako nema nijedne crkvene institucije u vidokrugu, ekumena još nije propala!”¹³

¹¹ Na tom ekumenskom putu te u prevladavanju središnjeg ekumenskog problema, dakle same ekleziologije, od velike će pomoći u budućnosti biti i nedavno objavljeni dokument (7. ožujka 2013. u Ženevi) komisije *Vjera i ustrojstvo* pod naslovom: *Prema zajedničkoj viziji Crkve*. Dokument sadržava sljedeća poglavlja: I. *Božje poslanje i jedinstvo Crkve* (br. 1.–10), II. *Crkva Božja jednog i trojstvenog* (br. 11.–32), III. *Crkva: rasti u zajedništvu* (br. 33.–57), IV. *Crkva u svijetu i za svijet* (br. 58.–66), *Zaključak* (br. 67.–69) te *Povijesna nota*. Konačna verzija teksta službeno je prihvaćena 21. lipnja 2012. Teolog J. Gibaut smatra kako taj dokument ima u biti dva cilja: prvi, obnova – to je ujedno i duži cilj; drugi, teološki dogovor o Crkvi, koji će se ostvariti prije. Usp. John GIBAUT, *Ecumenismo – Fede e costituzione: una visione di Chiesa. Il 2° documento commissione teologica CEC*, u: *Il Regno Attualità*, 58 (2013.), br. 8, str. 204. Na hrvatskom jeziku studiju o ovom dokumentu vidi: Ivan MACUT, *Prema zajedničkoj viziji Crkve. Teološko značenje i problematika dokumenta komisije Vjera i ustrojstvo*, u: *Crkva u svijetu*, 50 (2015.), br. 1, str. 160.–179.

¹² Usp. Kurt KOCH, *Ekumenizam u mijeni. O budućnosnom potencijalu Dekreta o ekumenizmu Unitatis redintegratio*, u: *Communio*, 39 (2013.), br. 16, str. 43.–44.

¹³ Reinhard FRIELING, *Put ekumenske misli. Uvod u ekumenologiju*, Teološki fakultet “Matija Vlačić Ilirik”, Zagreb, 2009., str. 221.

Nadalje, destinatari koji su pozvani da se uključe u ekumen-ske procese pozivajući se na *Unitatis redintegratio* jesu klerici, laici, te papa dodaje, i osobe posvećenog života. Ekumenizam nije privilegij klerika ili pak stručnjaka. Papa Franjo ispravno primjećuje kako su i laici oni koji se trebaju, svatko na svoj način u skladu s talentima, uključiti u ekumenske procese. Budući da je ovo govor upućen redovnicima i redovnicama, papa ne ide dalje od tvrdnje kako se ekumenizam odnosi i na kler i na laike. Međutim, ova je tvrdnja od iznimne važnosti jer je potrebno da se svi u taj proces što je moguće aktivnije i uključe ako želimo da ekumenizam donese plod koji se od njega očekuje.¹⁴

Posvećeni život, prema papi Franji, “bez dvojbe ima poseban poziv u promoviranju tog jedinstva”.¹⁵ Kako bi potkrijepio ovu svoju tvrdnju, papa Franjo ističe kako su mnogu prvaci ekumenizma ujedno bili osobe posvećenog života te dodaje kako se različite religiozne zajednice još intenzivno posvećuju tom cilju. Upravo su te redovničke zajednice privilegirana mjesta susreta razjedinjenih kršćana. Na poseban način papa ističe dvije ekumenske zajednice: iz Taizéa i Bosea. Smatramo kako je iznimno važno uočiti zašto papa upravo redovničke zajednice spominje kao privilegirana mjesta susreta kršćana. Naime, papa Franjo vrlo dobro uočava da redovničke zajednice traže jedinstvo s Bogom i jedinstvo unutar bratskog života gdje različitost treba biti stavljena u službu jedinstva. Zato papa i povezuje ovu redovničku specifičnost s Gospodinovom molitvom “Da budu jedno” (Iv 17, 21).

Idući važni naglasak u ovom papinom govoru jest, s jedne strane, inzistiranje na tome da je jedinstvo dar Duha Svetoga te, s druge pak strane, papa Franjo dodaje “koji ostvaruje jedinstvo u različitosti”.¹⁶ Već je i papa Benedikt XVI. isticao činjenicu kako je jedinstvo Božji dar, a papa Franjo nastavlja ovim putem. Nadalje, papa Franjo često ističe kako je upravo Duh Sveti onaj koji će kršćanima darovati jedinstvo. U jednom drugom govoru papa Franjo jasno kaže: “Dobro znamo da ovo jedinstvo jest dar Božji, dar koji nam Gospodin već sada udjeljuje zahvaljujući

¹⁴ Više o ovoj temi vidi: Ivan MACUT, *Konkretni znakovi na ekumenskom putu*, u: *Služba Božja*, 52 (2012.), br. 3, str. 444.-448.

¹⁵ *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, str. 189.

¹⁶ *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, str. 190.

milosti, svaki put kada zbog sile Duha Svetoga uspijemo gledati jedni druge očima vjere, prepoznajući se za ono što smo u Božjem planu, u nacrtu njegove vječne volje, a ne ono što su nas zbog povijesnih posljedica naši grijesi doveli da jesmo.”¹⁷ I na drugim mjestima papa Franjo ističe kako je jedinstvo upravo dar Duha Svetoga: “Jedinstvo neće doći kao čudo na kraju: jedinstvo dolazi u hodu, čini ga Duh Sveti u hodu. Ako ne hodimo zajedno, a ne molimo jedni za druge, ako ne surađujemo u mnogim stvarima koje možemo činiti u ovom svijetu za narod Božji, jedinstvo neće doći! Ono se čini jedino u hodu, na svakom koraku, i ne činimo ga mi: čini ga Duh Sveti, koji vidi našu dobru volju.”¹⁸

Jedinstvo koje Duh Sveti čini papa naziva jedinstvom u različitosti.¹⁹ Ovaj pojam ne potječe od pape Franje, ali ga on vrlo često u svojim ekumenskim govorima i nastupima koristi jer se očito poklapa s njegovom vizijom ekumenizma i smjera kojim bi se taj ekumenski put trebao kretati. Na jednom drugom mjestu papa se malo više osvrće i tumači svoju viziju jedinstva u različitosti: “Jedinstvo u različitosti. Uniformnost nije katolička, nije kršćanska. Jedinstvo u različitosti. Katoličko jedinstvo jest različito, ali je jedno. Znatizeljno je! Isti što čini različitost jest isti što potom čini jedinstvo: Duh Sveti. Čini dvije stvari: jedinstvo u

¹⁷ *Govor svetog oca Franje delegaciji Ekumenskoga carigradskog patrijarhata (28. lipnja 2014.)*, u: AAS 106 (2014.), str. 552.–553.

¹⁸ *Poruka po završetku tjedna molitve za jedinstvo kršćana*, u: AAS 106 (2014.), str. 71. O ovoj temi papa Franjo govorio je i u drugim prigodama. Usp. *Govor svetog oca Franje delegaciji Ekumenskog vijeća crkava (7. ožujka 2014.)*.

¹⁹ Jedan od prvih i najpoznatijih teologa koji su naglašavali koncepciju ujedinjenja razjedinjenih kršćana pod motom jedinstvo u različitosti bio je protestantski teolog Oscar Cullmann. Usp. Oscar CULLMANN, *Einheit durch Vielfalt. Grundlegung und Beitrag zur Diskussion über die Möglichkeiten ihrer Verwirklichung*, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1986.; Oscar CULLMANN, *Vrai et faux oecuménisme. Oecuménisme après le Concile*, Delachaux et Niestlé, Paris, 1971.; Oscar CULLMANN, *Les voies de l'unité chrétienne*, Cerf., Paris, 1992. Kod nas je o tome Cullmannovom modelu i ekumenskom promišljanju objavljen članak: Milan ŠPEHAR, *Cullmannov model jedinstva u različitosti*, u: *Bogoslovska smotra*, 74 (2004.), br. 1, str. 124.–141, iz kojeg između ostalog izdvajamo nekoliko rečenica o tom Cullmannovu modelu jedinstva Crkve u različitosti: “Iz svega dosad izloženoga proizlazi da za Cullmanna ne postoji jedinstvo u nekoj dalekoj budućnosti, nego se ono može ostvariti već sada, i to ne usprkos različitosti, nego upravo uz pomoć različitosti, ostajući u različitosti koja, zapravo, nije drugo nego uvjet sjedinjenja odnosno jedinstva. To ne znači da su morale biti nužne velike podjele u Crkvi, ali one su za Cullmanna upravo pomogle da zažive različite karizme. Samo valja prepoznati da svaka Crkva sa svojim specifičnim karizmama djeluje misionarski na drugu crkvu i njoj služi, pružajući joj ono što ona sama nema.” M. ŠPEHAR, *Cullmannov model jedinstva u različitosti*, str. 136.

različitosti. Jedinstvo nije uniformiranost, nije nužno sve činiti zajedno niti misliti na isti način, niti izgubiti identitet. Jedinstvo u različitosti jest upravo suprotno: prepoznati i s radošću prihvatiti različite darove koje Duh Sveti daje svakomu i staviti ih na službu svima u Crkvi. [...] Jedinstvo je znati slušati, prihvatiti razlike, imati slobodu drukčijeg mišljenja i izraziti ga! S punim poštovanjem za drugoga koji je moj brat. Nemojte imati straha od razlika!²⁰

O toj različitosti papa Franjo govori, nadalje, i u svojoj enciklici *Evangelii gaudium*. Različitost je dar Duha Svetoga. Papa Franjo kaže kako je potrebno preko drugih primiti taj dar koji je Duh Sveti namijenio za nas. Upravo preko te razmjene darova Duh Sveti nas uvodi u sve veću istinu i dobro, smatra papa.²¹ Ono što u svom govoru redovnicima i redovnicama na poseban način ističe jest tvrdnja kako se: “to jedinstvo može ispuniti samo ako hodimo zajedno, ako hodimo putem bratstva u ljubavi, u služenju, u međusobnom prihvaćanju.”²²

Kardinal Kurt Koch, razmišljajući o duhovnom ekumenizmu, s pravom piše, a na tom je tragu i papa Franjo, kada kaže kako se autentični ekumenizam ostvaruje tamo gdje se specifičnosti i posebnosti uvažavaju te trebaju postati most prema boljem međusobnom shvaćanju. Nijedna crkva nije tako siromašna da ne može pridonijeti svojim vlastitim doprinosom u sve dublje ekumensko zajedništvo te, nastavlja, da nijedna crkva nije tako bogata da ne može imati koristi od karizmi prisutnih u drugim crkvama.²³

Na samom koncu papa ističe još tri iznimno važna naglaska, a koja usko povezuje uz redovnički način života i postizanje jedinstva kršćana. Ponajprije stavlja naglasak na tvrdnju kako “nema jedinstva bez obraćenja” te nastavlja: “Religiozni nas život podsjeća na to da je središte svakog traženja jedinstva i, dakle, svakoga ekumenskog napora, iznad svega obraćenje srca, koje nosi

²⁰ Govor svetog oca Franje, članovima Katoličkog bratstva karizmatškog saveza zajednica i sljedbenika (31. listopada 2014.).

²¹ Usp. PAPA FRANJO, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja*, Dokumenti, 163, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014., br. 246.

²² *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, str. 190.

²³ Usp. Kurt KOCH, *Il cammino ecumenico*, Edizioni Qiqajon, Comunità di Bose, 2012., str. 187.

traženje i dijeljenje oprostjenja.”²⁴ Papa u jednom drugom govoru traži od Gospodina da svima udijeli milost da prepoznaju i oproste.²⁵ Istaknimo i papin govor izaslanstvu Svjetske luteranske federacije gdje jasno kaže kako je vrlo važno uložiti napor da se, s jedne strane, suočimo s povijesnom istinom kada je riječ o reformaciji, o njezinim posljedicama i odgovorima te, s druge pak strane, ističe kako i katolici i luterani trebaju zatražiti oprostjenje za sve zlo koje su jedni drugima učinili te za grijeha koje su učinili pred Bogom.²⁶

Dugo se vremena, a pogotovo prije Drugoga vatikanskog sabora, govorilo o ekumenizmu u kontekstu povratka odijeljenih kršćana jedinoj i pravoj Katoličkoj Crkvi. Od Sabora je uvedeno novo poimanje samog ekumenizma te je danas uobičajen govor o zajedničkom obraćanju kao jedinom ispravnom putu prema jedinstvu. Kako je očito iz nastupa i govora aktualnog pape, i on sam prihvaća takav govor te u ovom obraćanju redovnicima to je jedan od glavnih naglasaka ispravnoga ekumenskog puta, a koji se temelji na karizmi redovničkog života. Nadalje, papa traži da se više ne gledaju tuđe pogreške, nego je potrebno promijeniti pristup: potrebno je obratiti vlastiti pogled: “Tražiti da gledamo jedni druge u Bogu, i znati se staviti u tuđe gledište: evo dvostrukog izazova povezanoga s traženjem jedinstva, bilo unutar religijskih zajednica bilo između kršćana različitih tradicija.”²⁷

Još jedan iznimno važni ekumenski naglasak u ovom papinu govoru odnosi se na povezanost traženja jedinstva i molitve. “Nema jedinstva bez molitve”, piše papa Franjo te upravo u redovničkom životu vidi “školu molitve”. Da ovo nije zadatak koji nema nikakve veze s konkretnim životom, govore nam i papine riječi da se molitva za jedinstvo treba provesti u svakidašnja stajališta i geste. Iako papa izričito ne govori koja su to stajališta i geste, očito je da on od redovnika traži stav ekumenske otvorenosti i promicanja jedinstva, te taj otvoreni stav trebaju pratiti i geste iz svakidašnjeg života, poput susreta s drugim kršćanima, različite ekumenske akcije, i slično.

---

²⁴ *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, str. 190.

²⁵ Usp. *Privatni posjet Svetog Oca Casetri na susret s evangeličkim pastorom Giovannijem Traettinom*. (28. srpnja 2014.)

²⁶ Usp. *Govor svetog oca Franje izaslanstvu Svjetske luteranske federacije i predstavnicima Luteransko-katoličke komisije za jedinstvo* (21. listopada 2013.).

²⁷ *Oecumenicum colloquium religiosorum virorum et mulierum constitutum Congregatione pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae*, str. 190.

Na koncu, zadnji jaki naglasak papina govora redovnicima i redovnicama sastoji se u povezanosti jedinstva i svetosti života. Pozvanost na svetost zadatak je svih kršćana, ističe papa, a redovnički život čini nas toga zadatka svjesnima. Prema papi Franji jedini ispravan hod prema jedinstvu kršćana jest upravo svetost života, pozivajući se na saborski dekret o ekumenizmu *Unitatis redintegratio* gdje u broju 7 stoji zapisano: "Neka svi Kristovi vjernici imaju na umu da jedinstvo kršćana to bolje promiču, što više udjelotvoruju, što čišće nastoje živjeti u skladu s evanđeljem. Što se, naime, tješnjim zajedništvom sjedine s Ocem, Riječju i Duhom, to će bliskije i lakše moći uvećavati uzajamno bratstvo."

Nadalje, jasno ističući potrebu za obraćenjem koje je usko povezano s osobnim rastom u svetosti, papa naglašava kako nitko ne posjeduje savršenstvo te je potrebno da svi zajedno na tom putu svetosti i obraćenja svakodnevno rastemo. Ako bi netko za sebe tvrdio da je savršen te samim time nepotreban obraćenja, onda bi bio na pogrešnom putu koji nikako ne vodi prema jedinstvu razjedinjenih kršćana i papa Franjo to jasno u svom govoru naglašava. Zatvaranje u sebe, uzvisivanje vlastite pozicije ili života s obzirom na druge kršćane, nije pravi put i nikako ne vodi prema međusobnom uvažavanju, pomirenju i upoznavanju, a bez čega jedinstvo kršćana nikako nije moguće ostvariti.

Da je ovo papi Franji od iznimne važnosti, govori nam i činjenica da su upravo ova zadnja dva naglasaka iz govora redovnicima i redovnicama različitih crkava i crkvenih zajednica, dakle, jedinstvo kršćana povezano s obraćenjem te pozvanost na svetost života, u govoru Međunarodnoj konferenciji starokatoličkih biskupa ujedinjenja iz Utrechta ujedinio te proglasio najbitnijim elementima ekumenizma: "Zapravo, duša ekumenizma sastoji se u 'obraćenju srca' i u 'svetosti života, zajedno s privatnim i javnim molitvama za jedinstvo kršćana' (*Unitatis redintegratio*, 8). Moleći jedni za druge i jedni s drugima, naše razlike bit će nadiđene i prevladane u vjernosti Gospodinu i njegovu evanđelju."²⁸

ZAKLJUČAK

U godini koju je papa Franjo odlučio posvetiti osobama posvećenog života, događali su se različiti događaji, susreti, mno-

²⁸ Govor svetog oca Franje delegaciji Međunarodne konferencije starokatoličkih biskupa ujedinjenja iz Utrechta (30. listopada 2014.).

go je toga izrečeno i napisano. Svakako, i ovaj ekumenski susret redovnika i redovnica te govor pape Franje sudionicima kolokvija svakako pripada među događaje koji su obilježili ovu godinu i dali joj svoj doprinos. Papa Franjo koristi se, možemo reći, skoro svakom prigodom da nešto i ekumenski progovori. Tako u njegovim govorima koji nisu izričito upućeni ekumenskom auditoriju nailazimo na mnoge ekumenske naglaske, a nailazimo i na mnogo ekumenskih govora u prigodama posjeta različitih ekumenskih delegacija, izaslanstava drugih kršćanskih crkava i crkvenih zajednica, i sl. Do sada je papa izgovorio oko 35 ekumenskih govora u različitim prigodama što za ovo do sada kratko razdoblje njegova pontifikata nije mali broj. Ipak, jedini ekumenski govor koji je izričito upućen redovnicima i redovnicama različitih crkava i crkvenih zajednica jest ovaj koji smo preveli i ukratko pokušali kontekstualizirati i protumačiti i u toj se jedinstvenosti nalazi njegova važnost za osobe posvećenog života.

Papa u ovom govoru stavlja naglasak na središnje teme redovničkog života koje taj život čine posebnim u Crkvi, to su obraćenje, molitva, svetost života, te upravo u njima vidi i moguću snažan doprinos ekumenskom jedinstvu razjedinjenih kršćana. Ne traži papa da redovnici i redovnice s obzirom na ekumenizam čine nešto posebno, nego samo ono što je u skladu s njihovim načinom života i to će biti veliki doprinos ujedinjenju kršćana. Molitva za jedinstvo i konkretne geste jest ono što papa drži nužnim u redovničkom načinu života. Nije dovoljno samo moliti, niti je dovoljno samo raditi. Potrebno je oboje. Tako će ostali kršćani gledajući upravo u redovnički način života moći prepoznati kako je moguće i danas raditi na ekumenskom približavanju i ujedinjenju.

Uvjereni smo kako bi ekumenizam trebao biti češća tema redovničkih susreta, razgovora, planova i budućih projekata. Nadalje, više bi se trebalo tražiti nadahnuće u vlastitoj karizmi kako bi se što više učinilo na ekumenskom putu. Međutim, nije dovoljno samo o tome promišljati. Potrebno je da se osobe posvećenog života otvore poticajima Duha Svetoga te da počnu i konkretno na ekumenskom planu u skladu sa svojim poslanjem i raditi. Zadatak je to koji u Crkvi nikoga ne zaobilazi, a ponajmanje redovnike i redovnice. Ako se svaka zajednica bude bavila samom sobom, ništa neće doprinijeti u ovom iznimno važnom pozivu: radu na ujedinjenju kršćana. Potrebno je izići iz sebe, ali ne gubeći svoju vlastitu karizmu i poslanje, i ugraditi ga u

ekumenski mozaik te time učiniti nešto konkretno kako bismo uklonili ovu veliku sablazan u svijetu. Papin govor svakako je dobar poticaj da se o tome više promišlja i bez straha nešto na tome planu i poduzme te ga upravo u tome duhu treba čitati i shvatiti.

CONSECRATED LIFE AND CHRISTIAN UNITY. TRANSLATION
AND INTERPRETATION OF SPEECH OF THE HOLY
FATHER FRANCIS TO PARTICIPANTS IN THE ECUMENICAL
COLLOQUIUM OF MEN AND WOMEN RELIGIOUS

405

Summary

This work, with the introduction and conclusion, we have divided into two parts. Having in the introduction briefly deal with the creation of the Year of consecrated life, in the first chapter bringing translation of Pope's speech addressed the participants of the ecumenical colloquium of men and women religious, which was held in Rome. In the second part we have present a detailed text and message that the Pope wanted to send to the participants of colloquium. Pope wants that religious men and women, inspired by the essential principles of religious life, and these are primarily conversion, prayer, holiness of life, and their own charisma, pray and work for Christian unity and to be an example to other in the Church. Ecumenism belongs to the very essence of the Church and the Pope wants to be so accepted and effectively carried out in life to be disunited Christians as soon as possible united. In conclusion, we have indicated that the task of ecumenism in the Church no one is bypassed, least of all the religious men and women. If each community be dealt with herself, nothing will contribute to this extremely important call: work on the Christian union. It is necessary to come out of ourselves, but without losing its own charism and mission, and to incorporate it in the ecumenical mosaic and thus do something concrete in order to eliminate this huge scandal in the world. Pope's speech certainly is a good incentive to take on more and contemplate without fear something in that field and take and Pope's speech precisely in this spirit should reading.

Keywords: religious *men and women*, *Pope Francis*, *ecumenism*, *unity*.